

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO

se nahaja v Trstu ulica Boschetto, 5
Telefon 1570.

UPRAVNIŠTVO

Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

o o Rokopisi se ne vračajo. o o o

Naročnina:

za celo leto 4.40 K

za pol leta 2.20 K

za četrto leta 1.10 K

Posamezna številka 18 vin.

Pomanjkanje mesa.

To je snov s kateri pišejo vsi listi in govore vse stranke. Če vse z enako poštenim namenom je seveda drugo vprašanje. Tudi naš „Slovenec“ in „Domoljub“ pišeta o tozadevni draginji in kolovodje S. L. S. imajo polna usta mesa, vse to pisarenje in govorjenje je pa precej oddaljeno od resničnega položaja in ima le namen, po pravi katoliški morali, nasuti brezmiselnim čitateljem peska v oči. Klerikalci se namreč boje tozadevno resnice bolj nego hudič kriza, kajti ravno oni so, ki so v prvi vrsti vzrok neznosnih razmer. Odvalili bi tudi zato radi krivdo na druge in umevno je toraj, da njuna glasila udrihata na vse strani čes: Primate tatu....

Da se pa ljudstvo pouči o faktičnih razmerah menda ne bo škodovalo če objavimo jako zanimiv članek tajnika trgovske zbornice dr. Pistora ki se peča z uvozom mesa iz Argentine, Dobesedno ga seveda z ozirom na omejen prostor ne moremo priobčiti, vendar hočemo našim čitateljem podati vsaj najvažnejše odlomke iz njega in tako pokazati, da bi se napram draginji mesa vendar dalo kaj ukreniti, če bi bilo na merodajnem mestu kaj volje zato.

Napredujoče pokrajine južnega dela sveta kakor Avstralija, Nova Zelandija, Argentina in t. d. so se vrgle z vso vneto na živinorejo, ker so spoznale da je tamošnje ozemlje najboljše za to produkcijo. Važno je bilo pri tem spoznanju tudi dejstvo razvijajočih se prometnih sredstev, ki je omogočevalo razpošiljavo blaga v najoddaljenejše kraje sveta z razmeroma malimi stroški.

Prva je bila Argentina, ki je poskusila z izvozom zmrznjenega mesa in že iz leta 1880 izvažala redno svoje tozadevne pridelke.

Na razpolago ima velikanske pašnike in kar je posebno ugodno, se tam ne pojavlja v južnih krajih običajna grozna perijodična suša. Podnebje je pa tako ugodno, da je zidanje hlevov nepotrebno, kar je seveda pri tako velikih množicah živine izredne vrednosti. Produkcija živine se lahko ekstenzivno in ob enem v najmodernejšem smislu razvija, ker seveda jako ugodno vpliva na ceno živine v kolikor prihaja za konzumenta v poštev. Te vrste produkcija pa tudi omejuje jako sodelovanje delavne moči, katera je ravno v teh krajih jako draga in z ozirom na pičlo število prebivalcev tudi težko dobiti. To je tudi vzrok, da se v teh krajih ni mogla industrija razviti in se toraj bolj razvija živinoreja. Eden jahajoč Cowboy ali Gauho lahko nadzoruje stotine, da celo tisoče živali.

Tudi pitanje živine je, z ozirom na tamošnje lokalne razmere, jako enostavno. Zato se ne uporablja industrialnih odpadkov in umetnih kemičnih sestav, ker bi to bilo nesmiselno, saj je vendar zemlja sama polna močnih snovij in nudi izvrstne krme v izobilju. Kadar pride čas, da se hoče početi

s pitanjem živine, zadostuje, da se poseje nekoliko lucernske detelje in v kratkem sonajtečnejši pašniki na razpolago. Slično kakor se pri nas vzdržuje mlado živino na planinah, puščajo tudi tam živino do dveh let v prerijah. Še le po tem času se odbere one živali ki so določene za trg in se jih zapre v omejen kraj, ki obsega navadno eno štirijasko miljo in tam se dovrši pitanje v šestih mesecih.

Te, za narodno gospodarstvo tako ugodne predpogoje, je znalo argentinsko prebivalstvo in njegova vlada izrabiti v svojo korist na ta način, da se je lotilo z vso vneto živinoreje in to v najpopolnejšem smislu. Poleg gojitve dragocenega materiala je izpopolnilo veterinarsko policijske in sanitarne razmere tako, da je eksport mogoč brez vsakega pomisleka in brez vsake nevarnosti: pa bodisi, da so kraji kamor je blago namenjeno, še tako oddaljeni. Vlada je pospeševala gmotno zasebno podjetnost in na ta način omogočila obstoj in razvoj velikanskih, gmotno dobro podkovanih družb, katere so danes posestnice najpopolnejših pomožnih sredstev za razpečavanje in razvažanje blaga. Svoje živinsko pleme so Argentinci izboljševali z angleškimi pasmami in pri tem niso štedili s sredstvi. Za prvorednega Durham-bika so plačali n. pr. 90.000 kron, za prvoredne kozle nemškega pokoljenja pa do 20.000 kron. S sistematičnim in pridnim ter vstrajnim delom so dosegli tudi prav lepih uspehov in danes se lahko argentinsko živino prišteva najboljšim plemenom. Glede veterinarsko policijskih določb bi bilo pa pripomniti, da so najpopolnejše in ker se živina nahaja izključno le na prostem, je tudi zdrava. Živinska jetika je n. pr. v Argentiniji skoraj nepoznana bolezen. S posebnim ponosom se tudi Argentinci radi sklicujejo na svojo zdravo živino in radi pripovedujejo da je njih vlada prepovedala Nemčiji uvoz za razstavo namenjenih živali, ker so bile od prve do zadnje vse jetične. Ko se je živina vrnila v Hamburg so jo tam ponovno preiskali in priznati so morali, da od šestintrideset komadov izbrane živine ni bila niti ena zdrava.

Vse pohvale vredni so odloki ki jih je izdala vlada 4. februarja 1907 in ki se pečajo z blagom ki je namenjeno za izvoz. Določbe so tako stroge in se njih vršitev najstrožje nadzira, da je vsaka nevarnost izključena in samo ta strogo je, ki je pridobila Argentincem zaslužno zaupanje. Oglejmo si n. pr. določbo ki pravi, da se ne sme prodati niti eden kos zmrznjenega mesa, če ni bilo preje živo živinče preiskano. In uradni veterinarji so, ki imajo nalogo tako živo živino kakor za izvoz pripravljeno zmrznjeno meso najnatančneje preiskati.

Vsaka čreda, ki se privede v državne klavnice mora biti preje pri poljedeljskem ministrstvu priglašena in ministrstvo posebno poklada na to veliko važnost, da se živina predno se zakolje, tudi zadostno odpočije

kajti izkušnje uče, da je sicer kakovost mesa slabejša.

Za izvoz pripravljeno meso mora biti opremljeno s predpisanimi etiketami, ravno tako morajo biti zaboji, v katerih se meso razpošilja, uradno označeni s pečatom veterinarskega oddelka. Podrobnostni predpisi določajo tudi za osebo, ki ima z mesom opraviti, da se v gotovih časih zdravniško preišče, da se obleka po vsakokratni uporabi razkuži i. t. d.

Kako strogo vlada čuva dobro ime svojih državnih podjetij, dokazuje odlok od 20. aprila 1906. Takrat je nastala po nekaterih krajih nalezljiva živinska bolezen in vlada sama je takoj za dobo enega leta prepovedala izvoz mesa. V Argentiniji je pet velikih družb katere se pečajo z izvozom mesa. V teh družbah pa je po največ investiran angleški kapital. Dvoje novih družb se baje ravnokar snuje. Kakor je velikansko razvita živinoreja, tako so tudi številke s katerimi računajo podjetja naravnost neverjetne. Leta 1900 se je n. dr. izpeljalo iz Argentinije deloma zmrznjeno meso deloma pa živa živina in sicer: 546.521 goved, 2.583.584 ovac, v skupni vrednosti 356.269.430 frankov. Leta 1904 so pa te številke uže precej narastle in sicer se je izpeljalo: 676.468 goved, 3.707.714 ovac v vrednosti 5.29.823.120 frankov. Leta 1909 je pa že poskočilo število goved na 1.013.833 in število ovac na 2.957.015 v skupni vrednosti 767.741.78 frankov.

Številke dokazujejo sicer, da je število ovac nekoliko padlo, vzlic temu pa je skupna vrednost izpeljanega blaga jako narastla.

Da pa pojmemo velikanski nadredek izvoza si moramo nekoliko bliže ogledati ceno živine v Argentiniji in pri nas. Povprečna cena enega 700 kilogramov težkega vola, postavljenega na barko, je 200 do 220 kron, 60 kil. težak kostrun pa stane 20 do 24 kron. Pri nas je cena volu prve vrste 700 kron.

Argentina izvažala zmrznjeno meso na Angleško, združene severoamerikanske države in v Afriko, zmrznjeno ovčje meso pa na Francosko in v Belgijo, živo živino se izvažala v Španijo, Italijo, Afriko in severno Ameriko, suho meso pa na Kubo in Brazilijo.

Iz poročila je toraj razvidno, da Argentina izvažala meso po vseh kulturnih državah in se vendar doslej še nikoli ni slišalo, da bi imelo to slabe posledice za dotične državljane, pa bodisi v zdravstvenem ali pa v kakem drugem oziru. Mi avstrijski državljani imamo pa menda občutneje želodce in zato naša preskrbna vlada ne dopušča uvoza sicer dobrega in cenega mesa.

Splošno ogorčenje napram agrarni brezobzirnosti narašča od dné do dné bolj in po nekaterih krajih je postala situacija skrajno kritična. Vlada pa bo mogla te pojave vpoštevati prej ali slej, brez ozira na Hohenbluma in njegove pomagače med katerimi so tudi vsi slovenski klerikalni poslanci.

Pri nas in drugje.

Srce utriplje človeku če čita o velikanskem napredku proletarske misli po širnem svetu. Ona stranka, kateri prorokuje meščansko časopisje vseh smeri prav gotov pogin v najkrajšem času, o kateri vedo špi-sarski žurnalistični hlapčoni vse podrobnosti do najneznatnejšega nesporazumljenja, ki je nastalo v kaki zagorski vasi med dvema funkcionarjema kake podružnice vendar vzdiguje od dne do dne zmagovitejšo svojo glavo. In kako tudi ne! Drugače vendar ne more biti, saj je vendar temelj stranke, nje program identičen z naravnim svetovnim razvojem. Meščanska omejenost seveda tega ne pojmi, nauki bivših stoletij, ko so bili še takrat merodajni krogi mnenja, da se da tok sveta ustaviti z grmadami, ječami in drugimi enakimi sredstvi, so brez sledu pozabljene in tako živi še danes patrijotično špi-sarstvo v mirnih nadah, da bo držalo v svojih krepkih svetovne vajeti na vseh vekov veke. V ravno tem času se pa tudi vrši velikanski svetovni preobrat ne mence se za vse javkanje in stokanje in ideje socializma si osvajajo čim dalje več glav.

Živo se še spominjamo dogodljajev leta 1906. Takrat so bili v Nemčiji, eni največjih, toraj tudi najvplivnejših industrijskih držav državnozbornske volitve. Še danes nam po ušesih odmeva tuljenje meščanstva, ki je spremljalo navidezen poraz socialnodemokratske stranke, katera je ohranila komaj polovico prejšnjih mandatov v svoji posesti. Poleg solz veselja so se točili potoki črnila in oznanjevali, da je vendar še mogoče temeljito zaježiti strujo socializma. Mi smo se jim smejali dobro vedoč, da so bile tiste volitve le epizoda v velikanskem razvoju naravnih moči in popolnoma brezpomembne za končni cilj. Tudi meščanstvo je kmalu utihnilo in velikansko veselje se je spremenilo v še večji strah, ko je odposlala avstrijska socialna demokracija leta 1907 89 močno delegacijo v državni zbor in ko so v deželne zbornice nemških zveznih držav prihajala vedno številnejša zastopstva rdeče internacionale. Toda tudi ta dejstva niso zadostovala in kakor lačen pes, ki preži po kosti, ki mu jo vrže gospodar pred noge, so hlastnile meščanske stranke na razpor, ki se je pojavil v vrstah češke socialne demokracije. »Socialna demokracija pred razpadom« je pisal katoliški poštenjak »Slovenec« in pritrjeval mu je vredni kolega »Slov. Narod«. »Rdečkarji! uničeni«, je poročala »Naša moč« in čakali smo le še poročila v

»Domoljubu«, da so že vsi socialisti obešeni. Gotovo dejstvo je, da razdor v češki socialni demokraciji stranki ni koristen, tem manj, ker stojimo tudi v Avstriji na pragu zgodovinskega preobrata in bi bilo popolno soglasje stranki nujno potrebno. Ali ta pojav vendar ni prvi, in smelo trdimo, da gotovo tudi ne zadnji. Vendar pa smo prepričani, da se bo tudi pri tej priliki našla pot, katera pa gotovo »Slovencu«, »Narodu« in drugim ne bo ugajala.

Toda vse to kar smo tukaj omenili, so stvari postranskega pomena in če bi ne imeli drugih dokazov za naš napredek, potem bi bilo naše veselje le problematične vrednosti. Rekli smo, da smo od zadnjega navideznega nazadovanja pri nemških državnozbornskih volitvah napredovali in zasedli celo vrsto sedežev po raznih parlamentih. To je gotovo prijeten pojav in če bi imeli bahavost klerikalnih politikov, potem bi se v naših vrstah pela brez prenehanja hozana. Ker pa ne štejemo svojo moč po mandatih, ki so večinoma le odmev trenutnega razpoloženja volilcev, vsaj kolikor prihajajo meščanski volilci v poštev, zato se poslužujemo pri sestavi naše strankarske bilance drugih sredstev, ki nam kažejo resnično sliko. In če ta sredstva uvažujemo, potem smo z računom lahko zadovoljni, ker nam številke zagotavljajo, da so naša pota prava in dosega cilja gotova.

V dokaz naših trditvev nam bodi dovoljeno, da se ozremo v sosednjo Nemčijo vzlic temu, da nam bodo morda naši patentirani rojaki napisali to na rovaš narodnega izdajalstva.

Na strankarskem zboru v Lipskem je poročala strankarska eksekutiva, da šteje združena Nemčija 633.309 politično organiziranih sodrugov. Leto dni pozneje je konstatiral poročevalec, da je naraslo število politično organiziranih sodrugov na 772.830, da je toraj tričetrtine milijona približno doseženih. Da pa ta velikanski napredek tudi pojмимо, je treba vedeti, da v letu tega naraščanja naši nemški sodrugi niso držali križem rok in tudi ne po 18 ur na dan spali. Nasprotno je bilo njih delo jako požrtvovalno, kajti drugače bi ne bilo mogoče, da se je v tej dobi vršilo 29.826 društvenih in 13.814 javnih shodov. Seveda se ti shodi niso vršili po naših običajih, kjer se navadno le zaupniki shodov udeležujejo, temveč te shode je posetilo več milijonov poslušalcev. Letakov se je porazdelilo preko 23 milijonov in število brezplačnih agitacijskih koledarjev in brošur je prekoračilo poltretji milijon. Te splošne številke nam dokazujejo, da so naši

nemški sodrugi svoje delo napravili. Še bolj pa imponira berolinsko poročilo, iz katerega posnemamo, da je število politično organiziranih sodrugov v tem enem mestu prekoračilo 100.000. Letakov se je v zadnjem letu v Berlinu razdelilo: v drugem državnozbornem okraju 958.000, v tretjem 381.000, v četrtem pa celo 3.200.000.

Kako ogromna sredstva poseduje berolinsko volilno društvo, dokazuje dvoje številke. Odsek Berlin 6 je imel v zadnjem poldrugem letu 193.633 mark dohodkov, odsek v četrtem volilnem okraju pa v ravno istem času 158.498 mark. To so gotovo številke, s katerimi stranka lahko stopa v javnost, kajti one ji jamčijo, da so res politično prepričani socialisti, ki so te velikanske svote žrtvovali. Požrtvovalnost pa s temi svotami še ni izčrpana, nasprotno nam naslednje številke dokazujejo, da je požrtvovalnost nemških socialistov naravnost brezprimerna.

Naši nemški sodrugi so namreč že v davnih časih spoznali važnost delavskega lista, kot edino in najboljšo orožje v razrednem boju. Ker so bili pa o tej važnosti prepričani po lastnih izkušnjah, jim ni bila nobena žrtev prevelika, če je stranka stavila tozadevne zahteve. Dokaz te trditve je ogromno število (142.000) naročnikov, ki dobivajo osrednje glasilo nemške socialdemokracije in ki so po veliki večini v Berlinu samem stanujoči, kajti poleg »Vorwärtsa«, ki je osrednje glasilo, izhaja v Nemčiji še 61 socialnodemokratskih dnevnikov, kateri imajo seveda zopet svoje odjemalce v svojem okrožju. Če poleg tega še uvažujemo, da je vsak politično organiziran sodrug tudi član strokovne, in v mnogih slučajih tudi gospodarske organizacije, potem moramo nehote naše nemške sodruge občudovati. Taka požrtvovalnost pa seveda ni brez posledic v gmotnem oziru in če si predstavljamo povprečnega nemškega delavca s plačo, pri nas običajno, potem bi seveda gornjim številkam ne mogli verjeti. Toraj zopet dokaz da so nemški delavci veliko bolje plačani kakor naši, ker bi sicer takih žrtev ne mogli prinašati. Če to združimo, potem se nam pojavi dvoje vprašanj in sicer: So-li v Nemčiji podjetniki take blage duše, da iz same dobrosrčnosti svoje delavce dobro plačujejo? ali pa: Ali ni morda ravno dobro razvito časopisje ono orožje, potom katerega si je delavstvo v Nemčiji priborilo boljših gmotnih razmer? Odgovor na prvo vprašanje je pač vsakemu delavcu lahek, in da nemški podjetniki niso za las boljši od slovenskih, nam lahko vsak veruje. Ostane torej še od-

ki jo zapustiš svojim sinovom, in najlepša dota, ki jo daš svojim hčeram.

Ne daj se uplašiti z nobenim udarcem usode; takega človeka, ki trepeče kakor bitka v vetru, življenje stre. Krepkega moža pa ojači in ga utrdi proti nadaljnim udarcem usode. In šele potem je človek česa zmožen.

Ponovim še enkrat: bodi cel mož, bodi resničen človek! V vseh življenjskih dogodljajih! In drugo pride samo od sebe: Ti boš tudi sin svojega ljudstva, čutil boš, da ti je tvoja narodnost prirojena in da ne moreš biti kaj drugega; ti si ud svojega naroda in kadar ti umreš, bodo živeli za tabo tvoji otroci in za temi njih otroci. Samo tak narod, ki je sestavljen iz takih ljudi, ne bo umrl.

Ali naj ti voščim še srečo na pot?

Sreča! Življenje je dolžnost, živi resno, in videl boš, da te bo oblagodarilo življenje z marsikaterimi prijetnimi trenutki, ki jih imenuješ srečo. Toda ti jasni, srečni trenutki ne leže izven poti življenja, ampak klijejo in poganjajo iz življenja samega! Glej, da boš cel človek in resničen človek...

In meni boš najbolj hvaležen s tem, ako se boš s sivimi lasmi in ob večeru svojega življenja domislil mojih besed ter dejal: »Mož je imel prav«.

Besede mlademu delavcu.

Češki pisal I. S. Machar.

Ljubi prijatelj, neznan človek ti hoče povedati par besed. In jaz bi bil vesel, ako bi jih ti sprejel v svojo dušo tako, kakor da bi jih dejal tvoj tovariš, ki je že preromal tisto pot, ki jo imaš ti pred sabo...

Prosim te, da si zapomniš predvsem tole: Od vseh strani se ti je že dejalo in mnogokdaj bodeš še slišal besede: »Ti imaš dolžnosti do naroda, do domovine in do družbe« — ne veruj tega, to ni res. Tvoja prva in najmenitnejša dolžnost je dolžnost do samega sebe. Da bodeš možak, da bodeš človek v pravem smislu besede, to je tvoja dolžnost. Vse drugo je postranska stvar, ker vse drugo sledi iz te prve, najmenitnejše dolžnosti. Kot celi možak, kot resnični človek boš polnoveljavnen ud v družbi in v svojem narodu in kakor veš, velja tak ud več kakor tisoče in tisoče ničel.

In to boš lahko dosegel. Ako hraniš telo, nikar ne pozabi duha! Tudi duša je lačna, ah, duša je večno lačna — samo poslušaj njen glas in ne zamôri njene govornice! Se enkrat ti pravim: Ne zamôri njene govornice! Zakaj duša se da zamoriti, tudi prekričati se da, toda potem se skluci v kakem kotu, boleha in umre. Ti boš seveda živel dalje, toda tvoje življenje ne bo različno od življenja nemih živali: Ti boš delal, da se nasitiš, in jedel, da boš lahko delal.

Ne usmrti svoje duše! Ona je lačna, hoče jesti, nasiti jo! Siti jo, dokler živiš! Vednost je moč — glej, da jo dosežeš! Denar ti lahko osladi nekoliko trenutkov tvojega življenja, toda šele vednost — da tvojemu življenju smisel in pravo moč. Vednost ti šele podeli pravo vrednost, vednost te bo učila, da se ne boš pred nikomer poniževal, da se ne boš nikdar zatajeval — vednost je zdravje duše.

Ostani zvest knjigi, dokler živiš! Knjiga je najboljši prijatelj, ker te ne goljufa, te ne zapusti in ne izda, kajti najboljši ljudje so shranili v knjigi najboljšo, kar so bili imeli v svojih dušah. Knjiga je najboljša zabava, kajti nikdar se ne pusti, da bi se ponižal do živali.

Moj ljubi prijatelj, prišel bo čas, da se poročiš in boš imel družino. Toda tudi tedaj ni prišel tisti čas, da bi smel penehati s svojim izobraževanjem. Kajti čas beži kakor vihar in kdor ne hiti z njim, zaostane in je ničla, s katero se ne računa. Izobrazuj se dalje in skrbi za izobrazbo svojih otrok! Ne zbiraj zanje denarja, toda žrtvuj tudi zadnji vinar za njih izobrazbo. Nauči jih ponosa, toda samo ponosa vsled izobrazbe. Najsi bodo tvoji otroci kartoliže oni morajo ohraniti v vsakem stanu s ponosno samozavestjo svojo samostojnost, in veruj, da jih potem ne bo nobeno delo poniževalo in noben stan, ki jih preživlja, se jim ne bo zdel manj vreden. Izobrazba tvojih otrok bo največja dedščina,

govor na drugo vprašanje. Po dejanskem položaju sodeč menda tudi drugo vprašanje slovenski delavci zanikajo, kajti v nasprotnem slučaju bi število naročnikov na delavsko časopisje po slovenskih pokrajinah ne bilo tako sramotno nizko, da bi se morali sramovati, če bi se nas sililo, da javno te številke napišemo.

62 dnevnikov imajo delavci v Nemčiji, poleg teh še par sto strokovnih, znanstvenih in zabavnih glasil. Na Slovenskem pa imamo edini »Rdeči Prapor« kot dvakrat na teden izhajajoče glasilo, ki se bori z najhujšim naporom za svoj obstanek, ki naj brani težavno stališče slovenskih socialistov v političnih in gospodarskih ozirih in ki naj poleg tega še vzgojevalno vpliva na delavstvo. Vsak razumen človek mora pripoznati, da je toraj v logični posledici tega dejstva nemogoče slovenskemu proletarijatu, da si pribori ono gmotno višino, ki bi odgovarjala faktičnim potrebam. Slovenski proletarec doslej ni poznal in upošteval važnosti *dobrega delarskega lista* in zato mu tudi ni bilo mogoče vzdrževati plačila za svoje delo na isti višini, ki bi odgovarjala naraščajoči draginji vseh potrebščin, in dokler te svoje napake ne spozna, je tudi vsak up in vsaka nada na boljšo bodočnost brezuspešna. V stanovanje vsakega delavca, toraj tudi železničarja, spada poleg strokovnega glasila tudi »Rdeči Prapor« kot učitelj slovenskih mas za bodoče boje proti gospodarski odvisnosti. I. P.

Ali so bogatini revežem koristni?

To vprašanje je razmotrival angleški zdravnik Charles Hall, ki je živel od leta 1745. do leta 1820. Hall je imel v svojem poklicu mnogo opraviti z revnimi in bednimi ljudmi v Londonu in je tako temeljito spoznal njih pomanjkanje. Hall je prišel do zaključka, da se v človeški družbi množi na eni strani silna beda, na drugi strani pa se kupiči ogromno bogastvo; tisti, ki životarijo v neznošni bedi, morajo trdo delati; tisti pa, ki imajo ogromna bogastva, žive v prijetni brezdelnosti. Zategadelj obstoji med revnimi in bogatimi ljudmi nepremostljivo razredno nasprotstvo in jasno se pokaže potreba razrednega boja.

V naslednjih vrstah si hočemo v glavnih potezah ogledati Hallova izvajanja. Charles Hall razpravlja takole:

Splošno se je trdilo, da so bogatini revežem prav tako potrebni in koristni kakor reveži bogatinom. Meni se zdi, da se to mneje ne da več opravičiti. Poglejmo si samo, kaj stori revež za bogatina in kaj bogatin za reveža!

Revni mož naredi s svojim delom skoro vse kar bogatin je, pije in oblači; revež mu dostavi hišo, kjer stanuje, in mu sploh stori vse, karkoli bogatin ima in uživa, kajti zemlja bi rodila le malo plodov brez človeškega dela.

Kaj pa naredi bogatin takega, kar bi koristilo revežu? Prav ničesar. Toda on da denar, da si revež lahko nakupi potrebščin. Toda denar ne ustvari nič novega, ampak samo premeja lastnika tistih stvari, ki jih je ustvarilo delo. Denar stvari enemu vzame, drugemu jih pa dá. Mislimo si ladjo daleč kje na širokem morju. Mornarji in popotniki se boje, da ne bodo imeli dovolj živil, predno dospo v pristanišče. Zategadelj bodo dobivali ljudje na ladji vsak dan manjše množine jedil. Na ladji se nahaja tudi imeniten bogataš, ki ima denarja dovolj. Ta ponudi enemu izmed mornarjev večjo vsoto denarja, če mu prepusti svoj delež. Mornar je zadovoljen, da gospodu svoj delež in vzame denar. V tem slučaju je vzel denar bogataša enemu toliko, kolikor je dal drugemu, torej ni ustvaril nič koristnega. Z ladjo lahko primerjamo zemljo, ki ima določeno množino življenskih potrebščin.

Ako bi se ne ustanovilo na zemlji gošpodstvo denarja, tedaj bi bila vsa stvar kaj preprosta. Bogatin bi ne mogel revežu ničesar dati, razven tega, kar bi si bil pride-

lal z lastnim delom. Toda denar zakrije in potvari ves pojav, kakor se vrši v resnici: s tem, da da bogatin denar, se zdi, kakor da bi dal življenske potrebšchine same. Denar je torej samo sredstvo za to, da se ljudstvo vara in slepi.

Bogatin pravzaprav ničesar ne more dati revežu. Denar in kruh, ki si ga kupi revež za denar sta plod reveževega dela. Bogatin ničesar ne pridela, kar je potrebno za življenje. Delo reveža dvigne iz temnih globin zlato in srebro in pridela ter izdela vse življenske potrebšchine. Čeprav bi ne bilo nič zlata ali srebra in čeprav bi ne bilo nič bogatinov, vendar bi lahko vsi ljudje živeli; nasprotno pa bi od samega zlata in srebra umrli lakote.

Čeprav bogatin ničesar ne pridela in ničesar ne izdela, vendar porabi mnogo, mnogo več kakor revež. In čudno je, da je mnogo ljudi, ki smatrajo bogatine za koristne človeški družbi ravno zaradi tega, ker imajo toliko izdatkov.

Zavedati se moramo, da nam večino življenskih potrebščin ne nudi zemlja, ampak da je zanje potrebno trdo delo človeških rok. Da dobimo življenskih potrebščin, je torej treba zemlje in človeškega dela; ako le enega izmed obojega ni, tedaj ne moremo dobiti življenskih potrebščin.

Bogatin torej revežu ne koristi ne prav nič; tista korist je samo navidezna. Saj mu je vse bogastvo in vse blagostanje ustvaril revež s svojim napornim delom, za kar mu je dal bogatin mnogi manj, kakor je bilo delo vredno. Treba je torej vso stvar globlje premisliti in vse dobrote bogatašev do revežev se razblinijo v nič.

Mednarodni izkoriščevalci.

Mednarodnost prodira naprej. Drugače tudi biti ne more; kapitalizem sam silí k temu.

Boj proti mednarodnemu kapitalu mora biti mednarodni. Vsi delavci te ali one narodnosti, te ali one vere ga morajo voditi. Treba je spoštovati narodnost svojega tovariša. Kdor si Slovenec, ostani Slovenec, ker je to naravno in samoposebno umevno. Od svojega naroda odpuščaj le slabosti, ljudje, ki imajo malo duševne sile. Tak človek, ki je zatajil svoj jezik in svoje narodno pokolenje, ni ustvaril še nikdar ničesar resnično velikega; tak človek je majhen in ni mnogo vreden.

Toda nikakor pa ne gre, da bi preziral delavec narodnost svojega tovariša. To je malenkostno in tudi nesmiselno ter ogromno škoduje delavstvu v boju proti mednarodnemu kapitalizmu. Kapitalisti se združujejo mednarodno, a vendar nobeden ne zataji svoje narodnosti. Tako se morajo združevati tudi delavci.

Mednarodnost torej prodira zmagonosno naprej. Ne prodira pa samo v vrstah zavednega proletarijata, ampak tudi v vrstah meščanstva samega.

Vsako leto se vrše razni mednarodni zbori, kamor prihaja meščanstvo vsega sveta iz najrazličnejših narodov. Tako smo doživeli mednarodna zborovanja raznih učenjakov, protimilitaristov, praktičnih socialcev in mnogo drugih. Saj to je tudi naravno in pametno.

Ako imajo kaka načela in nazori po vsem svetu in med različnimi narodi svoje zagovornike in zastopnike, tedaj se morajo združiti z ozirom na dosego in udeleževanje skupnih ciljev vsi tisti ljudje, ki streme po njih. Socializem ima svoje pristanišče po vsem svetu in med vsemi narodi; boj socializma gre proti kapitalizmu, ki je mednarodni in se tudi združuje mednarodno. Iz tega sledi z železno nujnostjo, da se morajo združevati socialisti vsega sveta in vseh narodov, ako hočejo zmagati v boju proti kapitalizmu. Zato pa še ni treba, ako gre slovenski delavec roko v roki z nemškim ali italijanskim delavcem proti kapitalizmu, pa bi ta delavec nehal biti Slovenec.

Vedno bolj se uveljavlja v razrednem boju načelo mednarodnosti. Tako je prišlo pred kratkim poročilo, da so izprožili italijanski podjetniki misel, naj se bi ustanovila mednarodna organizacija kapitalistov. Ta novica je osupnila samo tiste, ki so bili slepi za razvoj sedanjega gospodarskega življenja in ki niso zadosti pozorno opazovali dogodkov zadnjih velikih gospodarskih bojev, kakor sta bila švedski in nemški izpor.

In sedaj so izgovorili italijanski podjetniki novo geslo: Podjetniki vseh dežel, združite se! Klic je padel na plodovita tla. Že je vse pripravljeno, da se ustanovi mednarodna podjetniška izkoriščevalnica.

Pomednarodenje boja proti delavstvu je jako pomembno dejstvo. Vsa družba se cepi bolj in bolj v dvoje velikih nasprotnih taborov: v brzoazijo in proletarijat. Z neizprosno doslednostjo bo šel razvoj človeške družbe v tej smeri, da bo stala na eni strani majhna množica velekapitalistov, ki bodo uničili vse majhne kapitaliste in s temi seveda tudi vse osrednje premožne in boljše sloje človeške družbe na drugi strani pa bo temnela nepregledna množica milijonov proletarijata, izstradanega in izkoriščanega. Tedaj pa, ob vrhuncu bede in stisk, bo napočil tudi dan odrešenja.

Mednarodno organizirani izkoriščevalci bi delavcem lahko ogromno škodili, ako bi jim delavstvo ne stopilo nasproti z mednarodno organizacijo. Mednarodna delavska organizacija je prvi pogoj za vseh delavskega gibanja.

Napredujemo! Marsikaj se nam je že v teku let pripetilo in če se spominjamo bivših časov, potem moramo konstatirati, da se z merodajnih mest stremi, nam vedno bolj dokazovati, da smo le sužnji krivičnega reda v katerem živimo. To stremljenje je pa seveda le posledica brezprimerne mlačnosti, ki se epidemično pojavlja med osobjem vseh kategorij. Tako je n. pr. strojno osobje v prvi vrsti med onimi, ki lahko konstatira, da je svojo nekdanjo pozicijo popolnoma zgrešilo in se danes z njim naravnost nečuvno postopa. Nekdanji strojevodja, gospod situacije, je danes le še orodje katero se izrablja za vsa mogoča dela in če čitamo službena naročila posameznih kurilniških vodij, potem ne more biti več dvoma, da se brzih korakov bližamo onemu času, ko se bo lahko strojevodjem naročalo, da izpraznjuje nočne posode posameznih načelnikov. Ljubljanska kurilnica koraka seveda tozadevno na prvem mestu in služben ukaz, ki ga je dobilo osobje dolenske železnice glede pitne vode v Šentjanžu nam potrjuje trditve. V tem ukazu pripoveduje načelnik *Poka*, da se bo v bodoče uslužbencem poskrbelo le dvakrat na dan po vrh sveže vode. Če bi pa to ne zadostovalo, potem pravi, si ima strojno osobje vodo samo poskrbeti, ker baje ugodne službene razmere to dopuščajo. Da *Poka* ni normalen, o tem danes ni več dvoma, da si bo pa možakar dovolil tak ukaz, to nas preseneča in razumemo ga le, če vpoštevamo brezmejno zaspanost osobja. Je-li res, da je ljubljansko strojno osobje padlo že tako nizko, da se sme z njim početi karkoli se komu poljubi? Ali se mu ne zdi, da bo prihodnji ukaz določal, da ima osobje dolžnost nadutemu *Bajoku* cepiti drva, donašati vodo in čistiti stranišče?

Strojno osobje zdrami se ob 12. uri. Ne dovoljuj, da se s teboj šalijo razne duševne reve, parasiti tvojih žuljev, temveč pokaži, da je v tvojih vrstah še vroča kri, ki zna in ve ceniti svobodo.

Domače vesti.

Trst, južna železnica. — Čitali smo v sobotni prilogi »Edinosti« da se te dni vrši v takozvani »zlato« Pragi nekaj hejslovanski — pardon — vseslovanski železničarski kongres. Slišali smo tudi praviti, da se tega

kongresa udeleži veliko število jugoslovanskih železničarjev, med njimi tudi nepozabni, prejšnji ljubljanski župan Ivan Hribar. No, no, od kedar pa je Hribar železničar, se bode vprašali. Ne delajmo možu krivice, saj je vedno na železnici in dela še večje »ture« kakor marsikateri železniški uslužbenec, ker se vozi sedaj v Petrograd, sedaj v Sofijo, potem v Krakov in sedaj zopet v Prago. Na vse zadnje je pa Hribar na tem kongresu v Pragi celo potreben, ker je znano, da govori več slovanskih jezikov, kar je za jugoslovanske »zvezarje« posebne važnosti, ker sicer drug družega ne razumejo.

Poglejmo pa še za drugimi kapacitetami. Pred vsemi pride v poštev mojster Škerjanc. Kakor je znano, je ta zares velikán v delovanju za slovanstvo. Morda bo o tem poročal v Pragi.

Gotovo Vam je že znana dogodba o Potemkinu, ki je zgradil cele vasi, katere se je pa smelo le od daleč ogledati. S temi vasmí je slepil svojega carja.

Tako potemkinovo vas je postavil tudi Škerjanc ob Miramarski cesti v Trstu. Ta vas obstoji iz treh železniških tovornih voz, v katerih prebivati imajo prednost Slovani iz Ogerskega. Stavili bi pa, da bodo v Pragi prej vedeli za to Škerjančevo vas, nego tržaški mestni fizikat, ki bi ravno sedaj ob času kolere moral posvetiti svojo pozornost tem »stanovanjem«. Morda bo Škerjanc kongresu tudi poročal, da je še vedno član personalne komisije in ga pri tem ne bo prav nič »ženiralo«, da je mandat dobil od socialnih demokratov.

Južnoželezniški komet zopet na obzoru. — Takrat se je začel pojavljati, sicer se v nejasnih formah, v »hali« južnega kolodvora v Trstu. Ko je pred par leti zgubil čudovito moč svoje svetlobe z odstranitvijo njegovega solnca Gutmana na ljubljanski postaji, smo vendar mislili, da je odjadral v neskončnost in prav nobeno oko ni rosilo za njim. Pa komet je komet in vrača se vedno zopet in najrajši tam, kjer ga živ krst ne bi pričakoval. Ali ste ga že vsi videli, kadar z ogromno metlo in bliščečo poduradniško uniformo južne železnice nadzoruje čiščenje osebnih voz v Trstu? Morda ga je kdo pregledal, ker so navadno pri tem poslu samo kometki za katere se širši krogi sicer ne zanimajo. Ker pa naš komet nima vijolične ponižnosti, ki se skriva pod neznamitnim grmičjem in ker je tekom časa moral spoznati, da ga tudi ogromna metla ne reši pozabnosti, se je v zadnjem času jel pojavljati na »gromoviti« način in vsakemu, kdor ga hoče poslušati, pripoveduje, da je dobil od ravnateljstva najvišjo pohvalo spojeno z renumeracijo petdesetih kron, zato, ker je v preteklem letu s špijonskim zasledovanjem onih groznih hudodelcev, ki so brez peronskega listka posečali tržaški peron južnega kolodvora, pridobil upravi, reci in piši! petnajststo kron.

Pa ne samo to. Postal je ob enem tudi kar čez noč komet druge vrste, kajti po njegovem lastnem priznanju, sedaj razun gospoda nadinspektorja Spomerja in njega, ni nikogar več, ki bi imel na tržaškem kolodvoru še kaj govoriti. Špiceljska atmosfera ki je obdajala imenovani komet v Ljubljani, toraj tudi še sedaj ni zginila in le čudimo se, da so se je nekdanji tržaški radikaleci po pisarnah južnega kolodvora tako hitro privadili. Mogoče ima slavna N. D. O. tisto čudovito moč, da tudi tak smrad spremeni v duhtečo snov.

Druga, manj blesteča zvezda na narodnjaškem nebu je nek Jaklič, pa ne Janez, temveč njegov brat, ki pa ima to bolezen, da »fakinov« ne more videti, še manj pa z njimi govoriti; tako se je namreč takrat izjavil, ko so ga fakini že izvolili v zvezni odbor. Rekel je: »Jaz nisem fakini, da bi s fakini občeval«. On je namreč poduradnik. Sicer je to njegov brat obsojal, kar pa ni nič pomagalo, ker so narodnjaki za dalje časa deli na led in vsled tega sedaj nima prve besede.

Da, da, »inteligenca« in fakini, to ne gre skupaj. Kaj ne da, tovariši!

Zvezdogled.

„Ljudski oder“. — V soboto, 10. t. m. se je vršil občni zbor našega »Ljudskega odra«. Gotovo imamo dovolj vzrokov, da smo na to svojo izobraževalno društvo ponosni, zato tudi smatramo njegove občne zборе za važne.

Zborovanje je otvoril dosedanji društveni predsednik sochr. Anton Jernejčič. Zahvalil se je navzočim, ki so se bili zbrali v lepem številu, kar nam dokazuje, da zna delavstvo ceniti delo našega društva. Na to je sodrug Regent podal splošno poročilo o delovanju in blagajniškem stanju društva. Iz tega poročila, ki obsega poslovno dobo od 1. januarja 1910 do 31. julija 1910, razvidimo sledeče: Društvo je imelo K 942'23 dohodkov, pa 942'94 stroškov. Torej 71 vin. primanjkljaja. Pevski odsek vodi samostojno blagajno in ta je imela v isti dobi 101 krono prebitka. Skupni dohodki matice in pevskega odseka znašajo K 1641'09; skupni stroški K 1540'80. Torej K 3181'89 prometa. Društveni inventar je vreden K 3121'33; in sicer: Knjižnica 2353'38; drugo matično K 272'80; pevski odsek K 495'20. Aktiv je K 3221'67; pasiv pa K 1131'84, torej K 2089'83 čistega imetja. Društvena knjižnica šteje 1054 zvezkov, v katerih je zvezanih preko 4000 raznih spisov. Knjige so po večini v platno, deloma pa v polplatno vezane. Dve tretjini zvezkov tvorijo slovenski, tretjino pa hrvatski spisi. Skupaj je bilo v tej dobi izposojenih 5178 knjig.

Poročilo se je soglasno vzelo na znanje in se je na predlog nadzorovalnega odseka izrekel odboru absolutorij. Po lepi razpravi o nadaljnjem delovanju društva so se dale novemu odboru nove naloge, zlasti za ustanovitev stenografske šole. Razprave so se udeležili skoro vsi navzoči. Zlasti je pa sochr. Ferfolja podal lepe misli o novem delu.

„Narodni podgani“, ki vedno rije po blatu in smetju, privoščimo prihodnjič par vrstic.

Početak šole. — Izkušnje lanjskega leta so napolnile tudi letos akcijski odbor ljubljanskih železničarjev, da otvori zopet strokovni tečaj. Ravnatelj obrtne šole gosp. Šubič je tudi letos tako prijazen in bo dal obiskovalcem tečaja potrebne prostore na razpologo in dobilo se je tudi mesto premeščenega inženirja drž. žel. gospoda Terdine nadomestilo, v osebi strojnega komisarja gospoda Hessa. Ker je tudi gospod profesor Reissner obljubil sotrudištvo je dober vspeh tečaja zasiguran in le od obiskovalcev slednjega je odvisno kakošen bo vspeh. Na te se tudi obračamo. Boj za obstanek postaja vsaki dan težavnejši in le moči ki so vsestransko izobražene lahko računajo na gotovo existenco. Ta vsestranska izobrazba pa ne prihaja morda v nobeni stroki tako v poštev kakor ravno pri železničarjih in posebno Slovenci smo, ki najobčutneje opazujemo, da zasedajo boljša mesta drugonarodni sloji, katerim je bila usoda mila in jim omogočila potrebno predizobrazbo.

Lanjsko leto smo poskusili s splošnim tečajem in nadejali smo se, da se bodo interesirani krogi zanj zanimali. Koncem šolskega leta smo pa prišli do zaključka, da razun profesijonistov ni bilo potrebnega zanimanja in zato se je tudi akcijski odbor odločil za letošnjo dobo tečaja, ki bo trajal od 1. okt. pa do konca aprila, povabiti same profesijoniste obeh železnic. Tudi čas predavanj lanjsko leto ni bil ugoden in zato tudi poset tečaja ne vedno tak kakor bi bilo želeto. Da se temu nedostatku odpomore smo za letošnji tečaj določili, da bodo predavanja le enkrat na teden in sicer vsako soboto od 5. do 8. ure zvečer. Z fiksiranjem tega časa smo gotovo ugodili vsestransko, ker so tako učne moči kakor slušatelji v stanu brez posebnih fizičnih žrtev vršiti svojo nalogo. Našim sodrugom bi priporočali, da dane prilike ne zamude, da se vsi do zadnjega v tečaj vpišejo in ga tudi posečajo, kajti v prvi vrsti bo njim samim koristil. Priglasila se sprejemajo vsaki dan od 9. ure zjutraj

pa do 7. ure zvečer v železničarskem tajništvu na Resljevi cesti 22.

Pokopališče živih. Za c. in kr. mornarico se opravljajo na Valdefigo velika dela. Zastuti se ima del morja, zgraditi novo obrežje, pomol itd. Mornarica je za ta dela najela cele čete dalmatinskih in bosenskih delavcev, se ne ravna mnogo bolje kakor s črno živino. Izučeni zidarji n. pr. zaslužijo na Valdefigo za 1 krono manj na dan kakor v mestu. Lahko si je misliti, kako se še le izkoriščajo nekvalificirani delavci! Skoraj vse delo se opravlja v režiji mornarice same in ta ravna z delavstvom grje od vsakega privatnega kapitalista. To pa je voda na mlin puljske N. D. O., kateri je marina izročila to delavstvo pod okrilje in ga tako zastrazila, da se ubogim sužujem ne more približati noben zaupnik strokovne organizacije, noben socialni demokrat. V resnici žive ti delavci kakor v ječi: po dnevi pod strogim nadzorstvom na delu, po noči zopet pod stražo v svojih bednih barakah. Mornarica in N. D. O. hodita roko v roki. Vsi priganjači in »kapi« so člani N. D. O. Tudi sedanji poslovodja Zemal je »naroden delavec«. Za zboljšanje zlega položaja te uboge raje pa ni N. D. O. še nikdar storila najmanjšega koraka. Vsa njena skrb je v tem, da bi nobeden onih delavcev ne prišel v dotiko s kakšnim socialnim demokratom. Po pravici se lahko reče, da opravlja N. D. O. mornarici službo birača. V teh razmerah je usoda uboge delavske pare grozna. Da imajo kakšne pravice, jim ne pove živ krst. Če so volitve za bolniško blagajno ali kaj podobnega, jih zeno kakor čredo ovac glasovat za kandidate mornarice. Zanje se pa ne briga nihče in pregrešno brezskrbnost podjetništva najbolje označujejo nesreče, ki so tu na dnevnem redu, ne da bi se bila le v enem slučaju uvedla preiskava, ne da bi se preskrbela le najmanjša naprava za varnost delavcev. Tako se je primerila zopet katastrofa v četrtek. Bil je sicer praznik, ampak zato se ne briga mornarica. Delalo se je kakor vsak dan. Okrog poldneva so z minami razstrelili neko skalovje, vsled česar je bila zemlja daleč naokrog močno razrita. Ob 12. so imeli delavci opoldanski počitek. Ko so se ob 1. vrnili na delo, se je pod tremi naenkrat pogreznilo skalovje in jih vrglo osem metrov globoko ter popolnoma zasulo. Ostale delavce, ki so bili navzoči, je obila groza. Priskočili so, da bi pomagali ponesrečenim. Najhujše poškodbe je dobil 23-letni Adam Vranković iz Sinja v Dalmaciji. Razbita mu je bila črepinja, povrh pa je imel še druge poškodbe po vsem telesu. Tovariši so ga položili na nosiljko in odnesli v mornariško bolnišnico, a ko so prišli tja, so izročili zdravnikom že mrliča. Nevarno ranjen je tudi Petar Nenardić iz Bosne; tudi njemu je počila črepinja in zdravniki nimajo upanja, da bi ga rešili. Sicer ne smrtno nevarno, pa vendar tudi težko poškodovan je še Ilija Rebić iz Sinja. Oba so oddali v bolnišnico. Bilo bi hudo, če bi to bila prva nesreča na Valdefigo. Toda omenili smo že, da so smrtne nesreče tukaj na dnevnem redu. N. D. O., ki tukaj pod patronanco mornarice gospodari, pa še ni imela besedice, da bi obsodila zločinsko nemarnost, kaj še da bi bila storila kak resen korak zoper brezskrbno ubijanje delavcev! Saj bi izgubila patent, če bi nastopila proti podjetništvu, pa za delavce. Sicer je pa očitno, da se tudi drugi faktorji ne brigajo za varnost tega zapuščenega delavstva. Če bi obrtno nadzorništvo storilo svojo dolžnost, bi bilo nemogoče, da je Valdefigo pravo pokopališče živih. A pri obrtnem nadzorništvu menda mislijo, da se mornarica ne sme kontrolirati. Če se izvedo kakšne grozote, ki jih uganjajo beli izkoriščevalci v Afriki zoper zamorce, se najde vsaj kakšno pero, ki obsodi take nečlovečnosti tudi v meščanskem časopisju. Pulj ni v Afriki, ima vsakovrstne oblasti, zanj veljajo avstrijski zakoni in vendar se delavcem pod komando c. in kr. mornarice ne godi bolje kakor črnim delavcem v Afriki. Marina dobro vé,

zakaj zabranjuje organiziranje tega delavstva in N. D. O. ve, zakaj ji tako pasje zvesto služi. Toda če misli mornarica, da zanjo ne veljajo zakoni, se bo tudi v Avstriji našlo mesto, odkoder se bo poučila, da ne stoji nad postavo, ampak da jo mora spoštovati kakor vsak privatni podjetnik.

Zimski vozni red in določbe glede službe in počitka.

S 1. oktobrom se uvede na železnicah zimski vozni red in zanj se sestavijo tudi turnusi, katerih namen je razdeliti službo uslužbencev tako, kakor razmere zahtevajo. V to svrhu je izdalo železniško ministrstvo že več naredb, potom katerih naj bi se varovalo na eni strani interese uprave, na drugi pa onemogočilo brezmejno izkoriščanje osebja po posameznih brezvestnih in le na svoj žep mislečih načelnikov. Slednje se je doslej uvaževalo le pri posameznih oddelkih. To pa zato, ker uslužbenci sami niso o predpisih dovolj poučeni in toraj vsled te pomanjkljivosti ne vedno v stanu zavzeti pravo in odločno stališče, kadar so gre za sestavo turnusov. Da se ta nedostatek odpravi, hočemo v naslednjem objaviti najvažnejše določbe sledečih

PREDPISOV

glede uravnave službenega in počitnega časa eksekutivne službe na c. kr. drž. žel.

Št. 28.282/21 iz dne 9. septembra 1908.

V naslednjem se določajo predpisi glede uravnave službenega in počitnega časa za uslužbence drž. železnic, ki so vdeljeni v skupine od I. do VI. eksekutivne službe. Te določbe imajo služiti kot podlaga pri razdelitvi službe in imajo biti nabite v določenih službenih prostorih.

Splošne določbe.

1) Razdelitev službenega in počitnega časa se ima določiti za vsako službeno mesto in tam uposljeno osebje enakomerno.

2) Kot nepretrgano službeno dobo (Diensttour) je smatrati ona doba v kateri osebje službo opravlja ali pa, da ima biti za službo pripravljeno. Službena doba (Diensttour) ni smatrati pretrgano, če so vmes popolnoma službe proste dobe, katere pa ne dosejajo one dolgotosti ki je označena v točkah 3 in 4.

Vsaki službeni dobi (Diensttour) ima počitna doba (točka 3 in 4) prednjačiti in slediti.

Kadar se določa službene dobe je povsodi vračunati tudi ono dobo, katero je rabil dotični uslužbenec, pred nastopom službe in po oddaji slednje, v to službeno svrhu.

3) Glede onih železniških prog, kjer je vpeljana popolna dnevna in nočna služba, se določa kot najkrajša počitna doba, katera se ima vpoštovati pred nastopom službe in po končani službeni dobi (v smislu točke 2) z *osmimi urami*, za uslužbence v postajni in progonadzorovalni službi, ravno tako za one uslužbence, ki so določeni za gotova mesta eksekutivne obratne službe. Za uslužbence vozne ali vlakovne službe se določa *deseturna* počitna doba, če je ta počitek v domačem kraju in z *šesturno* dobo, če je ta počitek določen izven domače postaje.

Če so službene razmere posebno ugodne potem se lahko skrajša počitna doba na *šest* ur v domačem kraju, to pa le tedaj če pada ta počitna doba v dnevne ure in če prednjači ali pa sledi 12 urni službeni dobi ter če dotični uslužbenec stanuje v postaji sami ali pa v nje neposredni bližini in se ga uporablja v postajni službi.

Oni uslužbenci ki niso v vlakovni odnosno vozni službi se ne smejo več kakor sedemkrat zapored določati v nočno službo.

Glede strojnega, vlakospremnega osebja in ambulantnih voznih pregledovalcev so pa merodajne določbe točke 21.

4) Za osebje onih železniških prog, kjer ni vpeljana nepretrgana dnevna in nočna služba se lahko vsem, izven uslužbencem vlakovne službe, skrajša počitna doba na *šest* ur, ker imajo v svoji službeni dobi po več daljših odmorov in če pade ta počitna

doba v dnevno dobo od 9. ure zvečer pa do 7. ure zjutraj.

5) Službeni red se ima sestaviti tako, da ima vsak uslužbenec najmanj dvakrat na mesec nepretrgano 16 urno počitno dobo, katere večji del pa mora pasti na dnevne ure.

Kjer bi to ne bilo mogoče ima dotični uslužbenec pravico do enega 24 urnega službe prostega dne v mesecu.

6) Vsem uslužbencem se ima dovoliti enkrat v mesecu prost dopoldan v nedeljo ali pa praznik, da se jim omogoči posejanje cerkve, če zato ni že poskrbljeno v službenem redu. Treba pa ni, da ta čas obsega cel dopoldan.

Posebne določbe.

I. Vlakovni odpravniki.

7) Na progah z nepretrgano dnevno in nočno službo naj traja službena doba 12 do 16 ur. Ravno v tem razmerju mora biti tudi počitna doba. Da se pa olajša predaja službe od dnevne v nočno, se lahko službena doba raztegne na 18 ur mora ji pa v takem slučaju slediti tudi 18 urna počitna doba.

V postajah z posebno naporno službo ima 12 urni službi slediti 24 urni počitek.

Če pa služba ni posebno naporna in so vmes daljši odmori, potem se lahko službena doba raztegne na 18 ur. V takih slučajih mora biti določena najmanj 12 urna počitna doba.

Če so pa razmere odgovarjajoče določbam točke 3 potem se lahko počitek skrajša tudi na 6 ur če pade v dnevne ure.

8) V takih postajah, kjer ima uradnik dolžnost opravljati komercijelno in prometno službo ne sme nepretrgana službena doba znašati več kakor 12, odnosno 16 ali pa 18 ur.

Na takih postajah kjer je promet slabši, se lahko pritegne tudi načelnika ali voditelja v njegovi prometne službe prosti dobi, da opravlja postajevodniške posle do treh ur.

9) Na progah kjer je le omejena nočna služba in slabši promet se lahko raztegne prometna služba na 18 ur, če so zato dani predpogoji označeni v točki 4. in če taki službi sledi 6 urni nočni počitek.

II. Telegrafisti.

10) Če provzroča brzojavljenje nepretrgano in naporno delo, potem se ima službena doba telegrafistov določiti z 12. do 16. urami in mora taki službi slediti tudi enak počitek.

Če pa služba ni posebno naporna in vsebuje več daljših odmorov se lahko raztegne službeno dobo na 18 ur in potem določi počitno dobo z 12. urami.

Tak red je dovoljen tudi pri predaji z dnevne v nočno službo (točka 10).

III. Premikači.

Za vse uslužbence premikaške službe se ima v postajah, z nepretrgano dnevno in nočno službo, določiti 12 do 16 urna služba, kateri ima slediti ravno tako dolga počitna doba. Da se pa omogoči predaja dnevne v nočno službo, se pri takih prilikah službena doba lahko raztegne na 18 ur. Seveda mora pri takih prilikah službi prednjačiti in slediti najmanj 18 urna počitna doba.

V postajah, kjer je premikaška služba posebno naporna, kjer prihaja in odhaja večje število vlakov in provzroča sestava vlakov nepretrgano delo, se ima določiti službena doba z 12 urami in slediti ji ima 24 urna počitna doba.

Kjer je promet manjši in med službeno dobo odmori večji, se službena doba lahko raztegne na 18 ur, kateri pa mora slediti 12 urni počitek.

IV. Kontrolorji čuvajev, bločni in premembni čuvaji.

13) Za uslužbence teh kategorij se določa v postajah z nepretrgano dnevno in nočno službo, 12 do 16 urna službena doba, kateri mora slediti ravno tak počitek.

Kadar se menja služba z dnevne v nočno se službena doba lahko raztegne na 18 ur

če je pred nastopom službe in po nji zagotovljena ravno taka počitna doba.

V postajah, kjer gori imenovani uslužbenci, vsled gostega prometa službeno več trpé, se ima upeljati 12 urna služba z naslednjim 24 urnim počitkom.

Kjer pa služba ni posebno naporna in so v službeni dobi večji odmori se lahko služba raztegne do 18 ur in ji mora slediti 12 urna počitna doba.

14) Na progah, kjer je le omejena nočna služba in slabši promet in so razmere take kakor jih omenja točka 4, se službena doba lahko raztegne na 18 ur če ji neposredno sledi 6 urni nočni počitek.

V. Progni- bločni- in vlakojavljevalni čuvaji.

15) Na progah z nepretrgano dnevno in nočno službo ne sme, dnevna službena doba prognih čuvajev, znašati več kakor 16 ur in počitna doba ne sme biti krajša kakor 8 ur.

Na prostorih, kjer je več odmorov se službena doba lahko raztegne na 18 ur, podaljšati se pa mora razmeroma tudi preje določena počitna doba.

Kadar se določa službena doba se mora vpoštovati tudi dolžino proge, katero ima dotični čuvaj nadzorovati in obhajati.

16) Službena doba bločnih in vlakojavljevalnih čuvajev naj se določa z 12 do 16 urami. Ravno tako tudi počitna doba.

17) Če stanujejo prognji čuvaji oddaljeno od določenega službenega prostora, ker v obližju niso mogli stanovanja dobiti, se jim ima čas, ki ga rabijo za prihod v službo in odhod domu, primerno uvaževati v službeni dobi.

VI. Strojno in vlakospremno osebje.

18) Za strojno in vlakospremno osebje in za ambulantne vozne pregledovalce se imajo službeni redi tako določiti, da dnevna službena doba v mesečnem poprečju ne znaša več kakor 11 ur; pri lokalnih železnicah, ker so posebno ugodne službene razmere se sme poprečna dnevna službena doba raztegniti na 16 ur.

Če bi bilo v posameznih slučajih te določbe, z ozirom na službene zahteve, še bolj omejiti, ima predpostavljena oblast dolžnost početkom posameznih voznih perijod potrebno proučiti in določiti in je zato tudi ona sama odgovorna.

19) Več kakor 14 ur trajajoča nepretrgana služba je, v vlakovni službi pri normalnem obratu nedopustna.

20) Pri lokalnih osebnih vlakih in pri tovornih vlakih normalnih železnic se sme določiti službena doba do najskrajnejše meje 18 ur, ravno tako v obratu lokalnih železnic, le tedaj, če so te službene dobe prekinjene z večkratnimi zadostnimi odmori, ali pa če odgovorna oblast, po svoji vesti sodeč, lahko konstatira, da osebje ne trpi preveč in ni preveč izmučeno.

Pri strojnem osebju naj znaša v vsaki službeni dobi na stroju prebivši čas v rednem prometu pri osebnih vlakih 9 in pri tovornih vlakih 12 ur.

21) Po dveh službenih turah katerih vsaka je imela več nego 16 ur se mora če le mogoče, določiti počitek doma v času od 7. ure zvečer pa do 7. ure zjutraj.

Po dveh sledečih službenih turah, pri katerih je padlo več kakor 5 ur v dobo od 7. ure zvečer pa do 9. ure zjutraj, pripada strojnemu osebju v sledeči noči najmanj 10 urni počitek v domačem kraju v dobi od 7. ure zvečer pa do 9. ure dopoldan.

22) Vožnje brez službe (Regiefahrten) se ne smejo zaračunati v počitno dobo.

23) Uporaba strojnega osebja v premikaški službi ne sme trajati dalje kakor 12 ur.

Če pogledamo predstoječe predpise in turnuse, ki jih bo osebje dobilo z upeljavo zimskega voznega reda 1. oktobra v roke, potem je pač težko si tolmačiti velikansko razliko ki vlada med njima. Osebje, in posebno ono vozne odnosno vlakovne službe, ne bo dobilo niti enega turnusa ki bi odgovarjal smislu gornjih predpisov, pač pa bo odgovorno za vse kar se bo vsled prenaporne

službe zgodilo. To pa ne more biti drugače toliko časa, dokler posamezni načelniki samovoljno sestavljajo turnuse in se pri tem važnem delu ne ozirajo na nič drugega, kakor na visoke tantieme, ki se potem stakajo v njih nenasitne žepe. Železničarji če hočete, da tudi na tem polju nastane red, potem se združite v zahtevah: Proč s tantiemami, turnuse pa v roke zaupnikov!

Poročilo

o sejah personalnega odbora uslužbencev c. kr. drž. žel. od 23. do 25. junija.

II. K predlogom, tičočim se posameznih kategorij.

IX. O tiskarjih.

Predlagatelj Sommerfeld zastopa mnenje, da je provizorno službeno dobo tiskarjev skrečiti na minimum, da jih je po enoletnem poskusnem času stabilizirati.

Član König opisuje bedne razmere na se-vernih železnicah.

Predlagatelj Sommerfeld povdarja, da tiskarji kot posebno kvalificirani delavci zaslužijo uvrstitev v kategorijo poduradnikov. Dalje primerja razmere na zasebnih železnicah, kjer je vpeljan nedeljski in prazniški počitek ter plačano čezurno delo, z razmerami na državnih železnicah, ki v tem pogledu daleč zaostajajo za privatnimi podjetji.

Predsednik sekcijski načelnik dr. Boess označuje zahteve tiskarske kategorije za dalekosežne; stabiliziranje da je odvisno kakor povsod od normiranja za imenovanje tiskarjev za poduradnike bi bilo treba ustanoviti novo poduradniško kategorijo. Glede regulacije delovnega časa se po izjavi dr. Boessa vrše poizvedbe pri posameznih ravnateljstvih.

X. O strojevodnih namestnikih.

Predlagatelj Stöhler utemeljuje potrebo, da se h kvalifikaciji strojevodnih namestnikov pritegne »izvoljen« strojevodja, češ, da predstojniki posameznih oddelkov, vodja kurilnice in strojni mojster ne morejo sami presojati sposobnosti strojevodnega namestnika, tembolj ker vladajo med njimi pogosto ostra nasprotja bodisi vsled zanemarjanja instruktorskih predpisov, bodisi vsled popraviljanja strojnih poškodb.

Predlagatelj zahteva odpravo izrednega napredovanja za vse vozno osebje.

V debato posežejo člani:

Sommerfeld, König in Hoffmann.

Predsednik dr. Boess zavrača trditve predlagateljeve, češ, da se je za strojevodne namestnike mnogo storilo.

Predlagatelj se pritožuje, da je vočigled 30 odstotnemu zvišanju časovne doklade oškodovano osebje, ki tvori postajno rezervno, ker se dela na domači postaji ne vstejejo v službeni čas.

Govornik priporoča z ozirom na stanje drž. železnicekonomičnogospodarstvo, ampak varčnost na stroške zdravja in na stroške varnosti najodločnejše odklanja.

Član Piras pobija sedanjo navado, da vozi strojevodni namestnik zdaj kot strojevodja, zdaj kot kurjač, kar povzročajo slabi turnusi.

Po mnenju predlagatelja kažejo žalostne izkušnje z zdravniškimi preiskavami nujno potrebo, da se izpremene predpisi, ki veljajo za preiskavo osebja; pri teh preiskavah porabljene Stillingove tablice s čudnim, v železničarski službi nenavadnim grupiranjem barv so krive, da je bilo mnogo voznega osebja, zlasti v tržaški in beljaški direkciji, diskvalificiranega, dočim je superarbitracija dunajskih specialistov ovrgla mnenja zdravniških konzulentov.

V razpravo posežejo člani Sommerfeld, Asböck in Hoffmann, ki se izrekajo proti Smelovim za Stillingove in Nagelove tablice, zlasti pa za praktično presojo vida.

XI. O skladiščnih nadzornikih

Član Sommerfeld se zavzema za javen razpis služb v uradnih listih, da vé službo skladiščnega nadzornika opravljajoči pomožni sluga, ali je na postaji normirano mesto skladiščnega nadzornika, ali ne; dalje izreka željo, da se kreira več normiranih poduradniških mest za skladiščne nadzornike, ki so dosegli plačilno stopnjo 1200 kron.

Predlagatelj opisuje naporno službo skladiščnega nadzornika, ki mora opravljati najrazličnejša dela; z ozirom na razmere v privatnih podjetjih je uvedba 12/24 urnega turnusa popol-

noma umestna; tudi za uvedbo dveh prostih nedelj v mesecu bi ne bilo posebnih težav.

Član König in Stöhler se tudi zavzema za 12/24 urni kolobar.

Član Sommerfeld imenuje zahtevo, da končajo skladišni nadzorniki delo sočasno z ostalim delavniškim, kurilniškim in skladiščnim delavstvom, za popolnoma upravičeno, tembolj ker — po zatrdilu članov Kurtaga, Hoffmanna in Asböcka ob sobotnih popoldnevih za tamošnje skladišne nadzornike itak ni pravega dela.

Predsednik dr. Boess omenja, da velja ureditev delovnega časa izza novembra 1908 zgolj za delavniško osebje in vendar da je povzročila znatne nove stroške.

XII. O nadkurjačih.

Predlagatelj Sommerfeld izvaja, da je zahteva nadkurjačev, da se jim za kilometrino prizna fiksna odškodnina tembolj upravičena, ker se nadkurjači rekrutirajo iz uslužbencev, ki jim je v službi opešal vid in ki so zato morali zapustiti vozno službo. Nadkurjači so najboljša opora strojnih mojstrov, ki so že železni kakšne doklade. Dalje priporoča železniškemu ministertvu zahtevo nadkurjačev, da se jim razdeli montura, kar je že z ozirom na njihovo opravilo potrebno. Nadalje omenja predlagatelj še naporno službo nadkurjačev, ki so izpostavljeni neznosni vročini.

XIII. O črpalničarjih. (Pumpenwärter.)

Predlagatelj Sommerfeld opozarja na mnenje, podano že leta 1907 in pravi da je uvedba 12/24 urnega službenega turnusa z ozirom na naporno službo popolnoma upravičena.

XIV. O signalnih ključarjih.

Član Prosek smatra ločitev elektrotehničnih del od mehanske službe v interesu obratne varnosti za potrebno: signalni ključarji prevzemajo s tem odgovornost nase, in ne bodo več odvisni od signalnih mojstrov. Zahteva po zvišanju normiranih mest za signalne ključarje izvira iz neprimerno obsežnega odkazanega službenega rajona. Vsled pretiranih distanc je signalnim ključarjem fizično nemogoče, da bi s primerno skrbnostjo pregledovali odkazane jim mehanske naprave. Nujno potreben je tudi novi delovni red za to kategorijo, ki mora noč in dan biti pripravljena za službo.

Član Sommerfeld izraža mnenje, da je zvišanje potnega pavšala na mesečnih 80 kron nujno potrebno z ozirom na velike razdalje. Dalje se zavzema za predlog, da je provizoričnim signalnim ključarjem vsako leto razdeliti po dvoje delovnih oblek, dvoje jopičev in dvoje hlač, kar je z ozirom na opravilo te kategorije več kot upravičeno.

XV. O pregledovalcih vóz.

Predlagatelj Sommerfeld povdarja, da je normiranih vse premalo mest, kar je zlasti pomembno v tej kategoriji.

Član Asböck svari železniško upravo pred pretiranim obremenjevanjem pregledovalcev vóz, zakaj netočno pregledovanje vóz rodi lahko nedogledne posledice in izpodkoplje obratno varnosti. Dalje naj bi bila dana zgolj dnevno službo opravljajočim revizijskim organom priložnost, da izvrše svoje nakupe, kar je ob zgodnem zapiranju trgovin mogoče le z uvedbo prostega dne v tednu.

Predlagatelj Sommerfeld omenja, da prevozijo ambulanti pregledovalci vóz prav toliko kilometrov kot vlakovodje, da morajo na vsaki postaji z daljšim postankom pregledati ves vlak, vsled česar zahteva, da se jim prizna enaka doklada kakor vlakovodjem. Gotovni neskromna.

XVI. O urejevalcih proge.

Ob tej priliki graja predlagatelj Sommerfeld prakso direkcij, ki ne dajejo uradnega lista osebju na vpogled, in prosi ministertvo, da odpravi ta škodljivi nedostatek. Urejevalcem proge je omogočiti vstop v poduradniško kategorijo, tembolj ker so svoj čas celo čuvaji bili pripuščeni za železniške mojstre in je certifikatistom, ki jih urejevalci proge instruirajo v službenih opravilih, priznan vstop v poduradniško kategorijo. Povišanje normiranih mest je že zategadelj potrebno, da je mogoče vizirarje premakniti v kategorije urejevalcev. Urejevalce proge je pripuščati k izpitom za železničarske mojstre, kar le še poveča njih službeno vmeno.

Član Opekár izraža željo, da se enkrat definitivno določi službeni red za urejevalce proge in da se predvsem določi zanje nekaj prostih dni v mesecu. Od vseh strani prihajajo tudi pritožbe, da urejevalci proge za čezurno delo pogosto ne prejemaajo nikakšne odškodnine.

(Dalje prih.)

Konferenca strojevodij.

(Dalje.)

Danes imamo n. pr. v Klestergrabu strojevodje ki zaslužijo 130 odstotkov premije. Ti ljudje ne morejo več kakor 40 do 45 kron kilometrino zaslužiti ker je progá prekratka, ministertvo jim mora torej dovoliti večjo premijo. Po sistemu tov. Preisa bi mogli ti dobiti 50 odstotno dodatno premijo. Gospoda moja, to bi pomenjalo mesečno 150 ton prihranjenega premoga. Prepričan sem, da tov. Preis sam tega ne veruje, da bi mogel katerikoli strojevodja toliko prihraniti. Ministertvo bo predlog tov. Preisa v principu sprejelo, pozneje bo pa številke v škodo osebja pripravilo ravno tako, kakor je to storilo pri sistemu združene kilometrino in kjer smo dobili mesto 8, 7 vin. za uro in mesto 25, 22 vin. za uro premikanja.

Gospoda moja, prosim vas v interesu vseh avstrijskih kurilnic, da ne predložite nobenega predloga in tudi nobenega ne sprejmete, temveč da počakate dotlej, da ministertvo svoje predloge samo predloži in da iz tega razvidimo kaj nam misli dati. (Burno odobravanje.)

Preds. Kühn: Gospoda moja, prejel sem ravnokar nov predlog in sicer od tov. Pfefferja iz Brna. Prosim da izrečete svoje mnenje in dovolite tov. Pfefferju da utemelji svoj predlog.

Tov. Pfeffer: Cenjeni tovarisi! Tov. Preis nas je potom časopisja pozval, da zavzemamo svoje stališče napram njegovemu predlogu. Ker sem dobil prepozno snov za svoj predlog od zunanjih postaj, mi ni bilo mogoče istega izdelati in ga v časopisju obelodaniti. Ker je bil čas že kratek, sem se obrnil do centrale strokovnega društva in jo naprosil, da je dala elaborat v 200 izvodih ponatisniti. Vsled preoblegá dela se pa tudi to ni moglo zvršiti. Po sklepu bi imeli besedo samo generalni govorniki upam pa, da tudi meni omogočite utemeljitev predloga, ker sem mnenja, da bo zato dovolj časa (dobro).

Preds. Kühn: K opravilniku ima besedo tov. Hennig.

Tov. Hennig: Ker so dobili krajevni zaupniki volilne liste, da z njimi izvedejo volitve, si dovoljujem vprašanje, kako naj bi se ta volitev vršila; jaz sem mnenja, da naj bi bil iz vsake kurilnice po eden zastopnik društva strojevodij in strokovne organizacije. Vprašal sem tov. Müllerja katerega delegata je kurilnica Hütteldorf odposlala, in pokazalo se je iz te kurilnice zastopano strokovno društvo po štirih strojevodjih in enem kurjaču, nasprotno pa zastopam sam društvo strojevodij! Prosil bi tozadevnega pojasnila. Po mojem mnenju so na ta način majorizirani člani društva strojevodij. To pa enostavno ne gre in zato zahtevamo jasno sliko, (nemir.)

Preds. Kühn: Predlog tov. Kubička dam na glasovanje (predlog odklonjen). One tovarise ki so zato, da tov. Pfeffer tu svoj predlog utemelji in da isti pride na dnevni red, prosim da roke dvignejo (sprejeto).

Tov. Pfeffer predloži sledeči predlog: Z ozirom na razne predloge, ki streme po preureditvi voznin in premij strojnega osebja, si dovoljujemo opozoriti na to, da bi nas izvršitev teh predlogov precej oddaljila od onega našega cilja, ki smo si ga postavili že pred enim desetletjem, namreč od pavšala in ki bi poleg tega stvari ne napravila enostavnejše.

Upošteva je to dejstvo si dovoljujemo predložiti nov predlog, ki je nekaka srednja pot in ki nam osigurava, če se izvrši, da prej ali slej vendar dosežemo prvotni cilj. Oglejmo si vse sisteme, ki so nam bili predloženi in prišli bomo do zaključka da bi bila najenostavnejša čista časovna odškodnina. Na podlagi tega dejstva in tozadevnih proračunov, ki smo jih napravili si dovoljujemo sledeči način predlagati. Pripomniti moram, da odgovarjajo merila

razmeram pri državnoželezniški družbi, da so se prilagodila sklepom konference dne 30. junija in različnim razmeram pri c. kr. drž. železnicah.

Temelj tega sistema pozna samo troje meril, in sicer: pripravljalne in preskrbovalne ure in ure v postajni službi. Pod službenimi urami na progi je razumeti čas, od rednega odhoda pa do onega resničnega dohoda, ki je zabilježen v »Stundenpasu«, všteti posamezne odmori na postajah, premikanje in druge opravke. Pripravljalne in preskrbovalne ure so ura pred odhodom in ura po prihodu. Odmori pred odhodom ali pa po prihodu v domači ali končni postaji se prištevajo službi na progi, če ne trajajo dalj kakor eno uro. Odmori pod tremi urami se smatrajo za pripravljalno dobo.

Če traja odmor več kakor tri ure in in se ne zahteva premikanja ali pa drugih opravil, se sme le dve uri upoštevati pri pripravljalni dobi. Če se pa zahteva premikanje ali kakšni drugi opravki, potem je to zaračunati k času prihoda v minutah. Uram v postajni službi se prištevajo ves čas od nastopa pa do oddaje službe.

Kot merilo za eno uro službe na progi je vedno merodajna hitrost, ki je označena na glavi voznega reda in se ima slednja z dvema množiti; ta številka je potem merilo za eno uro službe na progi. Pri vlakih, ki vozijo z različno hitrostjo, (n. pr. vlak vozi s početne postaje pa do postaje A s hitrostjo 60 km 1 uro, od postaje A do končne postaje pa samo s hitrostjo 50 km 2 uri) je merodajna ona hitrost, s katero se je napravilo več službenih ur, toraj 60 km.

Osebnih vlakov, ki vozijo po gorskih progah, se zaračunajo ravno tako in se jim prida še 40 odstotkov.

Pri brzovlakih in osebnih vlakih, ki vozijo brez postanka v postajah se obdrže, v slučaju da se sprejme ta sistem, one minute, ki so dovoljene v prikrajšanju voznega časa v slučajih zakasnelosti, ali pa se imajo na novo upeljati.

Merilo za pripravljalno in strojepreskrbovalno dobo znaša vedno 30 odstotkov onega merila, ki je merodajno za službo na progi za dotične vlake.

Merodajna merila za eno uro v službi na progi in za eno uro pripravljalne službe so sledeča:

hitrost vlaka	za eno uro službe na progi	za eno uro pripravljalne službe
80 km	1 K 60 v	0.48 vin.
75 »	1 » 50 »	0.45 »
70 »	1 » 40 »	0.42 »
65 »	1 » 30 »	0.39 »
60 »	1 » 20 »	0.36 »
55 »	1 » 10 »	0.33 »
50 »	1 » — »	0.30 »
45 »	— » 90 »	0.27 »
40 »	— » 80 »	0.24 »
35 »	— » 70 »	0.21 »
30 »	— » 60 »	0.18 »
25 »	— » 50 »	0.15 »

Merilo za eno uro službe v postaji je za vse postaje 35 vin.

Za kurjača merodajno merilo je 50 odstotkov gornjih meril in jih ima ravnateljstvo kurjačem izplačevati.

V sledečem nam bodi dovoljeno navesti nekoliko podatkov iz današnjih turnusov in zaslužkov:

prejšnji zaslužek K	210	150	155	150	120	82
skupni zaslužek K	193.60	158.—	162.72	162.75	126.24	84.—
pripravljalna doba	60	80	80	71	108	1
služba na progi	103	134	140	250	187	240
za 1 priprav. uro	0.48	— 30	0.21	0.18	0.18	—
za 1 uro službe na progi	1.60	1.—	0.70	0.60	0.60	0.35
početne in končne postaje	Praga - Brno	Brno - Wesely	Brno - Okriško	Brno - Wesely	Brno - Tišnovitz	Brno
imena vlakov	brzovlak	osebni vlaki	»	tovorni vlaki	krajevni vlaki	služba v postaji

*) Osebnih vlakov Brno-Okriško vozijo po progi v gorovju, toraj jim pripada 40 odstotkov doklade. (Konec prihodnjič.)

Razne stvari.

Angleškega sodnika mnenje o stavkokazih.
Neki londonski sodnik je v svoji razsodbi takole označil stavkokaze: »Za člane strokovnih društev je stavkokaz tisto, kar je izdajalec za svojo deželo, in čeprav lahko oba v težkih časih mnogo koristila eni izmed borečih se strank, vendar sta zaničevana od vseh, kadar se sklene mir. Stavkokaz je vedno zadnji, kadar gre za to, da bi pomagal, toda za pomoč prosi vedno prvi. Stavkokaz dela samo za svojo korist, za denar in lastno korist bo prodal svoje prijatelje, svojo družino in svoj narod. Z eno besedo, on je izdajalec, ki proda svoje tovariše, nazadnje pa ga zaničujejo vse stranke; on je sovražnik samega sebe, sedanjega in bodočega časa.« Ta sodnik je s temi besedami dobro označil izdajsko obrt stavkokaztva.

Gospodarski pregled.

Delavska hranilnica in posojilnica v Ljubljani. — Dne 13. avgusta se je vršil v gostilni »International« ustanovni občni zbor »Delavske hranilnice in posojilnice«, katerega se je udeležilo nad 20 članov ustanovnikov. Sodrugi Dr. Tomšič je navzočim obrazložil namen novovstanovljene zadrage, na kar so se vršile volitve načelstva in nadzorstva. V načelstvo so navzoči člani volili naslednje sodrugi: načelnikom Dr. Jos. A. Tomšič-a, podnačelnikom Frana Barll, odbornikom Frana Koman, Ivana Mlinar in Antona Zupančič. Poslovali je pričela zadruga s septembrom. In kako lepo napreduje! Ker znašajo glavni deleži zadrage eden 100 kron, je dovoljeno po pravilih načelstva dovoljevati odplačevanje deležev v obrokih. Tako plačuje nad 30 zadrughnih članov svoje deleže v obrokih, dokaj pristopivših članov je pa že polno plačalo svoj glavni delež. Zadruga je imela že v prvem tednu prav dovoljen promet; vložila se je 1121 K 55 vin., izposodilo 400 K, ves denarni promet pa znaša K 2240.10. Te številke obetajo zadrugi prav lep razvoj. — Saj je bila pa tudi ustanovitev tega zaroda že prav nujno potrebna — naše organizacije, bodisi strokovne, kakor tudi gospodarske

se ga bodo prav pridno posluževale in roko v roki z njim hodile in se medsebojno podpirale. — Dolžnost vsakega sodruga pa je, da svoje prihranke nalaga v tem zavodu. Če kje drugje, velja lu načelo, da zahteva strankarska disciplina, da podpiramo naše zavode. Prihranke, ki ste jih doslej nalagali v meščanske zavode in iz katerih so le ti zavodi dobičke kopičili, od katerih pa niste imeli vi ne Vaše organizacije nobene koristi, temveč so se le uporabljali v nam sovražne namene, te prihranke naložite plodonosno v Vašo »Del. posojilnico in hranilnico«, katere namen je z dobičkom podpirati vaše strokovne organizacije in negovati vaše gospodarske ustanove. — Hranilne vloge obrestuje hranilnica in posojilnica po 4 1/2%, ravnolako tudi glavne deleže. Preskrbuje najkulantnejše vsake vrste posojila in ne zaostaja glede ločnosti uradovanja za nobenim enakim zavodom. Uradni prostori zadrage so na starem trgu št. 30, uraduje načelnik Dr. Tomšič ob četrtkih od 2—3 popoldne in ob sobotah od 6.—7. ure zvečer; vendar se dobe istotam v nujnih zadevah vsak čas pojasnila in nasreli. — Sodrugi, poslužujte se pridno »Delavske hranilnice in posojilnice v Ljubljani«, ker bo to le vam in vsem vašim sodrugom v korist. Združujmo se!

Strankin kolek, vžigalice in razglednice je založila goriška deželna organizacija. Koleki se prodajajo, kakor po navadi, komad po 2 vinarja, razglednice po 10 vin. Naročila je nasloviti na sodr. Josip Petejan v Gorici, ulica Tre Re št. 16. Obračamo se na železničarje, da delajo nato, da se prodajajo strankine vžigalice v vseh tobakarnah in trgovinah, kamor oni zahajajo. Lahko si jih pa naročijo tudi strokovne organizacije. Zavoj vžigalic (10.000 skatljic) stane franko na dotično postajo 115 kron 64 vin., plačljivo v 30. dneh. Razume se, da se daje popust, ako se vzame večje število kolekov in vžigalic.

Kakor smo že objavili v eni prejšnjih števil našega lista, je deželna organizacija na Goriškem ustanovila Delavsko hranilnico in posojilnico, registrovano zadrugo z omejenim javstvom, ki sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/2% od dne do dne, sprejema in izplačuje brez vsake odpovedi. Ker so ta podjetja v korist delavstvu in stranki, opozarjamo železničarje, da se jih marljivo poslužujejo.

Vršili so se sledeči shodi in zborovanja.

Dne 2. t. m. se je v »Delavskem domu« v Trstu vršil jako dobro obiskan shod južnoželezniških delavcev, na katerem se je razpravljalo o nameravanem prikrajšanju pravic delavstva glede sprejema v provizijski sklad od strani južnoželezniške uprave. Poročal je sodr. Kopač. Oglasilo se je tudi več drugih sodrugov k besedi. Ker je južnoželezniška uprava na resolucijo z dne 26. julija t. l. dala nepovoljen odgovor, je proti temu protestiralo zbrano delavstvo in po daljši debati enoglasno sklenilo in sprejelo sledečo

RESOLUCIJO.

Odgovor južnoželezniškega ravnateljstva potom centralnega vodstva spl. prav. in strokovnega društva za Avstrijo z dne 27. avgusta t. l. vsebuje trditve, iz katerih je razvidno, da ni ne ravnateljstvo ne društveno vodstvo razumelo položaja, v katerem se nahajajo skladišni delavci v Trstu vsled neugodnega tolmačenja pravil provizijskega sklada, da se delavcem ne všttevajo na subakordu dovršena leta v pripadno dobo, in da konča karenčna doba šele tri leta po dovršenem službovanju na subakordu.

Vsled tega se smatrajo tržaški delavci zapostavljeni za delavce drugih postaj, ki imajo le triletno karenčno dobo. Z ozirom na dejstvo, da zamorejo to zadevo jasno raztolmačiti le prizadeti sami, pozivlja centralno pravovarstvenega in strokovnega društva, da izposluje sprejem deputacije treh delavcev s tržaškim tajnikom, ki bodo imela nalogo ravnateljstvu razložiti krivico, ki se godi že gori omenjenemu delavstvu.

Za slučaj, da bi železnica opravičene zahteve oklonila, smatrajo prizadeti provizijski sklad brezpredmetnim.

V Trstu, dne 2. septembra 1910.

Dne 9. t. m. se je vršil v Trstu shod tukajšne skupine II. Sodr. Kopač je podal obširno poročilo o položaju. Debate se je udeležilo več sodrugov, med njimi tudi soodr. Petrič iz Ljubljane. Nato se je sklenilo povečati število zaupnikov, ki naj pri upravi skupine sodelujejo do prihodnjega občnega zбора. Razum v našem listu že večkrat naznanjenih zaupnikov, sodrugov Ivan Zink, Fran Pernek, Štefan Promitzer, Jurij Pernul, Karol Stöhler in Karol Probst so se izvolili še sledeči:

Juchart Julij, strojevodja; Wernegger Tomaž, Benko Anton, Gril Karol, Wegscheider Emil, Kerschitz Fran.

Vsi ti zaupniki imajo pravico sprejemati članske prispevke.

Vršijo se sledeči shodi.

Dne 17. t. m. zvečer v Rudolfovem.

Dne 18. t. m. popoldne v Trebnjem.

Dne 28. t. m. ob 8. uri zvečer v Postojni.

Člani skupine Trst II. pozor!

Člane, ki so zaostali z mesečnimi prispevki, opozarjamo, naj čimprej izvršijo svojo dolžnost, ker sicer izgubijo svoje pravice.

Posebno pa opozarjamo člane na to, da plačajo svoje prispevke le zato izvoljenim zaupnikom, katerih imena naznanjamo v poročilu o shodu z dne 9. t. m.

Od več članov manjkajo sedaj prispevki, katere so člani — kakor sami zatrjujejo — plačali prejšnjemu blagajniku, ki je z drugimi prejšnjimi odborniki vred demisioniral in vsled tega nima več pravice pobirati prispevkov.

Vodstvom krajevnih skupin in vplačevalnic na znanje!

Kupone mesečnih doneskov je zložiti po jezikih in številkah in s spremnim listom poslati centrali.

Sprejemnici je z natančnimi naslovi izpolniti in omeniti, ali se naj pošilja list posamezno ali pa v zavoju. Sprejemnice je takoj poslati centrali in v prihodnjem računu obračunati.

Vsled tega se omejijo nepotrebne reklamacije, ker list zamoremo takoj poslati novu pristoplim članom.

Spremembe naslovov je naznaniti najkasneje 4 dni pred razpošiljanjem lista.

Pri prestopih od ene krajevne skupine k drugi je navesti člansko številko in prejšnjo krajevno skupino, kakor tudi novo člansko številko n. pr. N. N. št. 50. krajevne skupine O. je prestopil k nam in dobi številko 70. Pri prestopih od bratskih organizacij se sprejemnica ne spiše, pač pa nam je v tem slučaju poslati staro člansko knjižico. Sprejemni in prestopni doneski se v tem slučaju ne smejo zahtevati.

Pri zastopih je naznaniti člansko številko in ime dotičnika.

Pri reklamacijah za list je vporabljeni nalašč za to prirejene tiskovine, na katerih je naznaniti krajevno skupino, člansko številko in ime dotičnika. Reklamacije so poštne proste.

Pri spremembi številke se je sporazumiti z upravništvom.

Agitacijske številke dobijo krajevne skupine in vplačevalnice le na izrecno zahtevo. Število izvodov določi upravništvo.

Mesečni obračuni. Blagajnike krajevnih skupin in vplačevalnic nujno prosimo, da na

položnicah vedno navedejo obračun, da jih zamoremo redno vknjižiti. Istotako prosimo, da se vsaki pošiljatelj kuponov takoj dodajo blagajniška poročila, da jih zamoremo primerjati.

V pojasnilo pa navajamo, da dobivajo člani centralnega delavskega odbora le tedaj povrnjene delegacijske stroške iz delegacijskega sklada, če je centrala sklicala konferenco ali pa posvetovanje.

Pozivljamo Vas toraj, da v vaši skupini izvedete sklep delegacijskega shoda.

Upravništvo.

Častna izjava.

Podpisani Josip Majcen, ogibni čuvaj na Zidanem mostu sem v službi 10. junija 1910 imenoval gospoda Josipa Kopača v navzočnosti nekaterih uslužbencev goljuf. Izjavljam tem potem, da sem to nepremišljeno izrekel. Ker nimam za to trditve nikakoršnih dokazov, obžalujem to nepremišljenost in vzamem brezpogojno to žalitev nazaj in se gosp. Josipu Kopaču žel. tajniku v Trstu zahvaljujem, da je ustavil proti meni vloženo kazensko ovadbo.

Istčasno pooblaščujem gosp. Kopača, da priobči na moj račun to izjavo v »Rdečem Praporu«, »Železničarju« in »Eisenbahnerju« in se zavežem povrniti vse dosedaj nastale stroške zapričetega kazenskega postopanja.

Zidani most, dne 12. sept. 1910.

Josip Majcen,
ogibni čuvaj.

Svarilo

pred ponaredbami,

ki niso „FLORIAN“ in zdravju ne koristijo!

Od onih glava te boli,
a

želod'c krepil!

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij
in časnikov v vseh jezikih.

Železnčarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste kakor: **Železničar** in **Rdeči Prapor**.

Pozor sodrug!

Slovenski železničar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremenje delavskega ljudstva, naj naroči

„Rdeči Prapor“

ki izhaja

== v Ljubljani trikrat na teden ==

in velja za:

Celo leto 10 K 40 —

Pol leta 5 K 20 —

Četrt leta 2 K 60 vin.

Vsak zaveden železničar bi moral biti naročen na „Rdeči Prapor“.

PAUL VRTAČNIK

krojaški mojster

Kolodvorske ulice 26 ==

== Dunajska cesta 47

Ljubljana

Priporoča se posebno gospodom železničarjem v napravo uniform po nizkih cenah.

Železnčarji! Zahtevajte povsod Vaš strokovni list „Železničar“.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.

Tiska Dragotin Priora v Kopru.

